

مرکز ملی باوردهای علمی و فناوری

سازمان بنادر و دریانوردی به عنوان تنها مرجع حاکمیتی کشور در امور بندری، دریایی و کشتی‌رانی بازرگانی به منظور ایفای نقش مرجعیت دانشی خود و در راستای تحقق راهبردهای کلان نقشه جامع علمی کشور مبنی بر "حمایت از توسعه شبکه‌های تحقیقاتی و تسهیل انتقال و انتشار دانش و سامان‌دهی علمی" از طریق "استانداردسازی و اصلاح فرایندهای تولید، ثبت، داوری و سنجش و ایجاد بانک‌های اطلاعاتی یکپارچه برای نشریات، اختراعات و اکتشافات پژوهشگران"، اقدام به ارایه این اثر در سایت SID می‌نماید.

سازمان بنادر و دریانوردی

سخن ما ؛

نکته‌سنجی‌ها و تاکیدهای خاصی از سوی خوانندگان و مخاطبان محترم فصل‌نامه دیدگاه دریافت شده است که ارزشمند و هادی این ره است. محک نقد، صیقل ره و زیور طبع است و سلیقه‌ها، پشتیبان عدالت و تعادل‌اند و به قولی اگر صبح که همه‌ی مردم از خواب بیدار می‌شدند و از خانه به بیرون می‌زدند، فقط به یک سو می‌رفتند، زمین وارونه می‌شد !!

اینک و در این مختصر، دو مطلب را به استحضار می‌رسانیم. اول، بیان مقیاس‌های ارزیابی مقالات واصله توسط هیئت تحریریه‌ی فصل‌نامه است و دوم، انعکاس نیازها برای بارش گهرهای اندیشه از قلم‌های شما.

نخست آن‌که، هر مقاله از دو منظر "شکلی" و "محتوایی" مورد ارزیابی قرار می‌گیرد که هر یک ریزسنجی‌های خاص خود را دارند.

الف) بخش «شکلی» شامل تاکیدهایی بر رعایت آداب و موازینی است که ساختار مقاله را تشکیل می‌دهند. آن‌ها عبارت‌اند از:

۱) بیان مقدمه (Introduction) که طی آن، معرفی موضوع مقاله، به دست دادن زمینه و سابقه موضوع، جمله‌ی کلیدی (پرسش اصلی و یا فرضی و مساله مقاله) و شرح مختصر مقاله صورت می‌پذیرد.

به این ترتیب، مقدمه، دارای دو بخش اصلی است. بخشی که از مطالب کلی درباره موضوع آغاز و به تدریج به مطلب جزئی ختم می‌شود و بخشی که شامل تز مقاله و یا همان جمله کلیدی است. به طور معمول، آخرین جمله‌ی مقدمه به جمله‌ی کلیدی اختصاص دارد. این جمله نشان می‌دهد که نویسنده در پی اثبات یا شرح چه موضوعی

است.

۲) بیان کلید واژه‌ها و یا واژگان اصلی مقاله. این واژه‌ها بیان‌کننده رویکرد اصلی و موضوع مقاله هستند. به عنوان مثال از سه کلید واژه توسعه، منابع انسانی، آموزش می‌توان استنباط کرد که مقاله در زمینه توسعه منابع انسانی با تاکید بر آموزش است.

۳) بدنه‌ی مقاله یا متن. پاراگراف متن و بدنه، اصلی‌ترین بخش مقاله است. در عمل، مقدمه را بدون آگاهی کافی از مطالب این پاراگراف‌ها نمی‌توان نوشت. پاراگراف‌ها همه باید بسته به نوع مقاله، در تایید یا اثبات یا شرح جمله‌ی کلیدی باشند. در هر حال و به اجمال، ساختار بدنه شامل پاراگراف‌هایی است که هر یک عهده‌دار انجام وظیفه‌ای هستند. جمله موضوعی (طرح مساله، پرسش و یا فرضیه و این‌که هدف تدوین مقاله چیست)، شرح وصفی پرسش، بیان تاریخچه موضوع و سوابق مطالعاتی، ورودیه برای ارائه دلیل و بیان دلایل (Argument)، بیان شواهد و مصادیق و در یک چارچوب پوشش دهنده، وجود جملات ربط که اجزا را به هم تا رسیدن به نتایج اولیه متصل سازد، (جملات ربط)، از جمله‌ی پاراگراف‌های اصلی است. دقت شود که هر پاراگراف باید شامل موضوعی در تایید و یا تحلیل جمله کلیدی باشد. به مفهومی دیگر، پاراگراف‌ها در مجموع موید جمله‌ی کلیدی (پرسش و یا مساله اصلی مقاله) هستند.

۴) مرتب نمودن یافته‌ها. این بخش یک روند شکلی است که برای ایجاد تمرکز به کار می‌رود. باید این احتمال را داد که ممکن است در متن تحلیلی بدنه مقاله، زمینه‌ای برای مرتب ساختن یافته‌ها از سوی خواننده شکل نگیرد. لذا، لازم می‌آید تا که نویسنده مقاله، خود اقدام به این کار نماید و با یک بازخوانی

مختصر بر یافته‌ها، خواننده را برای رسیدن به نتیجه، همراهی کند.

۵) قسمت آخر یک مقاله از نظر شکلی، وقوع نتیجه است. نتیجه شامل مواردی است هم چون: جمع بندی نکته‌های اصلی، بیان دوباره جمله کلیدی با یک بیان و تحریر تازه و بسط تفصیلی، هم‌چنین ارایه ارتباط بین «یافته‌ها» و «جمله کلیدی»، ارایه آخرین اظهار نظر با توجه به ارتباط و سطح معناداری بین «یافته‌ها» و «جمله‌ی کلیدی» مقاله.

در ادامه، نتایج (و یا نتیجه‌ی) مقاله، آخرین اظهار نظر نویسندگان براساس ادله و یافته‌ها عرضه می‌شوند.

۶) همراه با نتیجه (نتایج) و یا به صورت جداگانه، «پیشنهادها» ارایه می‌شوند. پیشنهادها می‌توانند پس از بیان «پی آمدها» و «پیش بینی‌ها» نیز مذکور آیند در این قسمت، نویسندگان و به استناد یافته‌ها، مواردی را به عنوان پی‌آمد، پیش‌بینی کرده و به صورت هم بسته، پیشنهادهای خود را ارایه می‌دهد.

۷) همیشه و پس از نوشتن مقاله، لازم است تا یک بار آن را به دقت خواند و به مواردی هم چون نکات زیر توجه خاص نمود.

- درستی نحو جمله‌ها، املائی کلمه‌ها و نقطه گذاری‌ها.
- زیبایی نثر.
- درستی نقل قول‌ها و ارجاع‌ها.
- ارتباط پاراگراف‌ها و اجزا، ساختار و بدنه مقاله با جمله کلیدی (طرح مساله).
- بیان منابع و ارجاعات
- حسن ختام مقاله با ذکر «نتیجه» و ارایه پیش‌بینی‌ها و پیشنهادها.

ب) در بخش «محتوایی» نکات و تاکیدهایی به شرح زیر مطرح می‌شوند:

۱) جمله‌ی کلیدی (طرح پرسش) شفاف و صریح باشد و برای طرح یک نیاز، پرسش و یا طرح یک ایده‌ی نو و ابتکاری تازه و خلاقیتی برخاسته از ذهن نویسنده، عرضه شود. جمله‌ی کلیدی باید محدود و اندیشه واحدی را بیان کند.

۲) مقدمه را رواق و دالان ورودی مقاله نامیده‌اند و اصل ترغیب در آن نقش اساسی دارد. لازم است تا طی جملات کوتاه و به تناسب موضوع مقاله، شامل مطالبی درباره تاریخ و پیشینه موضوع و بیان اهمیت آن باشد.

آن چه که در مقدمه نویسی مهم است توجه به «ایجاد انگیزه» در مخاطب است تا که خود را در مقابل «یک پرسش» ویژه احساس کرده بر آن اساس خواهان دریافت و درک پاسخ آن شود.

مقدمه باید از یک ساختار قیاسی برخوردار باشد به نحوی که از کلیات (مباحث عمومی و گسترده و تبیین‌های تاریخی و صورت‌های توصیفی) به اجزا و پس از آن به جزو اصلی یا همان جمله‌ی کلیدی (طرح مساله) برسد.

۳) بدنه مقاله، شامل توضیح، تشریح و تحلیل جمله‌ی کلیدی است که به رد یا اثبات مساله (جمله‌ی کلیدی) منجر می‌شود. هر پاراگراف بدنه مقاله باید به جنبه‌ای از این منظور، همراه با دلایل و شواهد پردازد. دلایل و شواهد برای رد یا اثبات می‌باید متقن، منطقی و درست باشند. درستی آن‌ها بسته به آن است که پیش‌تر (توسط پژوهشگران و تحلیل‌گران دیگر) اثبات شده باشند. به طور معمول و در مقاله‌های علمی، به این بخش از محتوای مقاله، ارجاع‌ها تعلق می‌گیرد و این ارجاع‌ها با ذکر نام محقق و نویسنده قبلی و منبع اصلی

بیان می‌شوند.

هر پاراگراف بدنه مقاله باید با پاراگراف بعدی پیوند داشته باشد، تعداد پاراگراف‌ها محدودیت خاصی ندارد آن چه که مهم است، پیوستگی آن‌ها به یکدیگر و عدم تکرار و تشابه است.

۴) بین بدنه و شرح موضوع و مقدمه باید یک پیوند ارگانیک و ساختاری برقرار باشد و پس از آن و طی یک سری مفاهیم و جملات ربطی، یافته‌ها به هم دیگر متصل و مرتبط شوند و «نتیجه» را بسازند.

۵) نتیجه، تکرار جمله‌ی کلیدی با بیانی متفاوت از جمله‌ی کلیدی اولیه است و دربر دارنده خلاصه نکته‌های مهم در تایید (یا رد) جمله‌ی کلیدی است. این نکته‌ها، اغلب مجموع جمله‌های موضوعی مندرج در پاراگراف‌های بدنه مقاله است.

۶) نتیجه، بیان مستدل بدنه مقاله و تحلیل موضوع است که بانی و زیرساخت بیان پیشنهادها (یا پیشنهاد) را موجب می‌شود.

۷) چکیده با مقدمه مقاله متفاوت است و به طور معمول برای مقاله‌های تخصصی قابل تاکید می‌باشد اما در مقاله‌های روایی و توصیفی، چکیده مقاله عرضه نمی‌شود.

چکیده مقاله، پیش از مقدمه مقاله آورده می‌شود و بر دو نوع است، «چکیده تمام نما» و «چکیده راهنما». چکیده تمام نما برای مقاله‌ای مناسب است که جمله کلیدی معلومی دارد و نویسنده موضوع خاصی را طرح و اثبات نموده و یا آن را تحلیل و شرح داده است.

در چکیده‌ی مورد نظر، جمله‌ی کلیدی آورده شده، آن‌گاه دلیل‌ها و شواهد برشمرده

می‌شوند. نتیجه‌ها هم پس از شواهد عرضه می‌شوند.

چکیده راهنما، برای مقاله‌هایی است که در آن‌ها تعریف‌های گوناگونی ارایه شده و فرایندهای متفاوتی برای اثبات یک موضوع ارایه و دنبال شده است. طی این نوع از چکیده نویسی، مخاطب مقاله راهنمایی می‌شود تا که به مصادق‌های خاص توجه خاص نماید. چکیده راهنما، حکم خط و نخ پیوند دهنده بین اجزا مختلف را دارد.

۸) مجموعه‌ی موارد فوق (۱ الی ۷)، نیازمند پردازش، پرورش و تبیین استدلال‌هاست. براین اساس، بخش محتوایی یک مقاله، استوار بر ارایه دلایل موضوعی، وجود انسجام معنایی و ارتباط بین مضمونی در بدنه مقاله تا رسیدن به مرحله‌ی نتیجه‌گیری است. وجود پیوستگی از عنوان مقاله تا نتیجه‌گیری (و در برخی از مقاله‌ها که دارای پیشنهاد هست) و اتکا به منطق استدلالی و پرهیز از دور افتادن از رشته اصلی کلام، جنبه‌ای ویژه در پردازش محتوایی مقاله است که در کنار یک شکل و ساختار زیبا، روان، سلیس و روشن، می‌تواند به خوبی بین نویسنده و خواننده، ارتباط خوبی برقرار سازد.

مقاله نویسی و جنبه‌های نوآوری :

به طور طبیعی، انتظار است تا با کشف موضوع‌های تازه، مبادرت به تحقیق و تالیف مقاله‌های نو نمود، تکرار، مانعی برای پرورش خلاقیت‌ها در جامعه‌ی هدف و مجموعه دستاوردهای دانشی است.

مطالعه روزآمد، ریزسنجی برای مساله‌یابی، نیازسنجی در حوزه‌هایی که بینش علمی، شناختی و کارشناسی ما به آن نزدیک است، می‌تواند که توجه به مسایل نوین را در ما تقویت کند. این موارد، خوراک اصلی ذهن‌های جوینده هستند که لازم است تا همیشه تغذیه علمی ما را تامین کنند.

انعکاس نیازها برای تهیه و تالیف مقاله :

رویکرد فصل نامه دیدگاه، ورود به مباحث تخصصی در حوزه دانش و بنیان‌های نظری، برنامه ریزی و طرح ریزی، تحلیل راهبرد و جریان فعالیت‌های دریایی و بندری است. نیاز است تا به پشتوانه‌ی شناخت‌های ملی و قابلیت‌های دانشی بر خزان‌های دریایی و بندری بیفزاییم و با این حضور بر روند تاریخی دریانوردی کشور، تسلسل بخشیم.

طی این شماره، چند موضوع پیشنهادی را تقدیم مخاطبان گرام نموده تا در این فضا، با بارش قلم‌های خویش، منظر دید دیدگاه را سیراب سازند.

(۱) بررسی و تحلیل راهبردها و راه کارهای فنی - اقتصادی ورود به بنادر نسل سوم.

(۲) ظرفیت سنجی بنادر جنوبی کشور برای جذب سرمایه و سرمایه گذاری با هدف استقرار سامانه‌ها برای صادرات مجدد.

(۳) تبیین استراتژی منطقه‌ای برای همکاری کشورهای حوزه خلیج فارس و دریای عمان برای توسعه‌ی بازارهای مشترک در قالب مدیریت یکپارچه.

(۴) تحلیل اقدام‌ها برای حفاظت از محیط زیست دریایی خلیج فارس و دریای عمان در قالب مدیریت یکپارچه منطقه‌ای.

(۵) بررسی و امکان سنجی تاسیس «بانک دریایی - بندری» کشور برای هدایت جریان جذب منابع مالی و تامین سرمایه برای توسعه صنایع دریایی، امور بندری و سایر فعالیت‌های بانکی مرتبط.

(۶) تبیین مدل و ساختار برای تمرکز بخشیدن به فعالیت‌های آموزشی دریایی،

بندری و دریانوردی.

۷) تبیین مدل و ساختار برای ایجاد مدیریت یکپارچه در حوزه فعالیت‌های

آموزشی دریایی، بندری و دریانوردی.

۸) تحلیل و شناسایی عوامل موثر در رونق گردشگری دریایی و تشخیص قابلیت‌ها

در دو کرانه شمالی و جنوبی کشور.

« مرکز تحقیقات »

Archive of SID